

Jaargang 5 • nummer 6
December 2007
Tweemaandelijks nieuwsbrief

Ver. Uitg.: Gerolf Annemans,
Madouplein 8 bus 9, 1210 Brussel.

1 • Nog meer kopzorgen
voor de (in)formateur

2 • Meer Vlaanderen door
meer fiscale autonomie

3 • Meer Vlaanderen door
meer fiscale autonomie
- vervolg

4 • Het Generatiepact faalt

www.ondernemendvl.org

Belastingregime voor bedrijven (Rang op 178 landen)

	Globaal	Fiscale druk
Malediven	1	2
Singapore	2	14
Hongkong	3	15
Ierland	6	23
UK	12	52
Denemarken	13	40
Zwitserland	15	24
Luxemburg	17	47
Nederland	36	88
België	65	154
Portugal	66	94
Duitsland	67	124
Oostenrijk	80	142
Frankrijk	82	157
Finland	83	109
Griekenland	86	114
Spanje	93	149
Italië	122	164
Oekraïne	177	145
Wit-Rusland	178	173

Globale rang berekend volgens belastingdruk,
aantal belastingen en benodigde tijd voor belastingen.

Bron: PWC, Wereldbank, IFC, November 2007.

Nog meer kopzorgen voor de (in)formateur

Meer dan zes maanden zijn verlopen sinds de federale verkiezingen en een regering lijkt verder weg dan ooit. Het forfait van Leterme maakt het er niet gemakkelijker op. Het witte - pardon, blauwe - konijn dat het staatshoofd uit zijn hoed toverde, ziet het ondertussen ook niet goed meer zitten. Het Franstalige front is aan diggelen geslagen en de Vlaamse socialisten zien hun kans schoon de reeds onderhandelde deelakkoorden weer op de helling te zetten. Blijkbaar vinden bepaalde milieus dat de tijd gekomen is om de druk op de ketel te verhogen.

Begin december kwam Luc Coene, vicegouverneur van de Nationale Bank, met de onheilstijding dat de politieke crisis leidt tot een aversie voor Belgisch overheidspapier bij buitenlandse investeerders. Het renteverskil ten opzichte van de Duitse overheidsobligaties is de laatste maanden inderdaad fors opgelopen: zo is de *spread* op tienjarig papier sinds juni meer dan verdubbeld tot bijna 25 basispunten of een kwart procent. Deze stijging is echter maar voor een klein deel, waarschijnlijk maar enkele basispunten, toe te schrijven aan de aanslepende regeringsonderhandelingen. De internationale kredietcrisis speelt een veel grotere rol. In tijden van spanningen op de financiële markten, vluchten beleggers naar veiliger producten en/of debiteuren. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat hun voorkeur gaat naar Duits staatspapier, dat traditioneel als veiliger gewaardeerd wordt en wegens de grotere markt liquider is dan Belgisch papier. Daarenboven hebben andere landen meer structurele hervormingen doorgevoerd, wat de kwaliteit van hun schuld ten goede komt. Met een staatsschuld van circa 85% BBP (ongeveer 284 miljard euro) is België trouwens nog steeds goed voor de derde hoogste schuld in Europa, na Griekenland en Italië. De verminderde vraag naar Belgische schuld kan dus quasi volledig toegeschreven worden aan rationele economische factoren. De opmerkingen van Coene, voormalig kabinetschef van premier Verhofstadt, kunnen dan ook beschouwd worden als pure stemmingmakerij.

De Europese bezorgdheid over het uitblijven van een (meerjaren)begroting daarentegen is wel gegrond. Jaarlijks moeten de EU-lidstaten in het kader van het stabiliteitspact hun budgettaire doelstellingen meedelen. De aanvankelijk door formateur Leterme gebruikte raming - een overschot van 0,3% in 2008 oplopend tot 1,3% in 2011 - lijkt niet langer haalbaar. België zal zich nog moeten reppen om tijdig een realistisch overzicht van de begrotingsdoelstellingen over te maken. Door het politieke vacuüm zijn omvangrijke budgettaire bijstellingen niet mogelijk. Onder meer door de afwezigheid van eenmalige maatregelen, gaat Europa nu uit van een klein begrotingstekort in 2007 dat zal oplopen tot 0,4% volgend jaar. Het zit hiermee op dezelfde lijn van de NBB. De economische conjunctuur zal ook niet voor soelaas zorgen gezien de steeds somberder groeivoorzichten. Terwijl de economische groei in 2007 nog een robuuste 2,6% bedraagt, lijkt de kaap van 2% in 2008 te hoog gegrepen. De NBB schat de groei op 1,9% volgend jaar, terwijl de KBC zijn raming verlaagt tot 1,7%. De kredietcrisis blijkt toch veel omvangrijker dan oorspronkelijk gedacht en de gevolgen voor de wereldeconomie worden steeds duidelijker. De uitzonderlijke enorme liquiditeitsinjectie door de gezamenlijke centrale banken duidt er op dat de situatie bijzonder ernstig wordt ingeschat. De forse stijging van de verwachte inflatie, in België tot bijna 3% of het hoogste peil in nagenoeg twee decennia, zal de ECB trouwens weinig manoeuvreerruimte laten om een expansief beleid te voeren.

Misschien is er toch nog een lichtpuntje voor de volgende federale regering. Volgens de krant De Tijd en de KBC-bank groeit de Waalse economie sinds 2000 een fractie sneller dan de Vlaamse; gemiddeld 1,8% per jaar tegen 1,7%. Abstractie gemaakt van een halve eeuw tragere groei, een hoge structurele werkloosheid en een lage tewerkstellingsgraad én met een beetje goede wil, wordt Wallonië misschien wel de economische locomotief van België. Een zwaluw maakt echter de lente nog niet en gezien de decennialang geaccumuleerde achterstand en de nog steeds bestaande enorme structurele problemen, zal de prille Waalse heropleving de groeivertraging niet afremmen, laat staan compenseren. Voor de KBC, toch wel specialist in Centraal- en Oost-Europese markten, vormt deze trend mogelijk een opportuniteit. De bank kan de opgedane ervaring gebruiken om in de nieuwe opkomende markt Wallonië te investeren. Voor de nog te formeren regering daarentegen staat de budgettaire barometer er steeds slechter voor.

Meer Vlaanderen door meer fiscale autonomie

Volgens Artikel 1 van de Grondwet is België een federale staat, bestaande uit Gewesten en Gemeenschappen. Een van de kenmerken van een federatie is een zekere mate van financiële en fiscale autonomie voor de deelstaten. De fiscale bevoegdheidsverdeling tussen de verschillende overheidsniveaus is vastgelegd in de Grondwet en in een aantal bijzondere wetten.

De deelstaten beschikken over vier categorieën van fiscale bevoegdheden. Het autonoom belastingrecht vindt zijn oorsprong in artikel 170 GW. De andere bevoegdheden zijn geregeld in de Bijzondere Financieringswet (BFW) van 1989, zoals gewijzigd in 1993 (Sint-Michielsakkoord) en in 2001 (Lambermontakkoord). Het gaat om de gewestelijke (of oneigenlijke) belastingen, de samengevoegde belastingen voor de gewesten en de gedeelde belastingen voor de gemeenschappen en gewesten.

Autonome belastingbevoegdheid. Artikel 170 van de GW geeft de deelstaten de principiële bevoegdheid om autonoom belastingen te heffen. De heffing op leegstand of op verontreiniging van het oppervlaktewater zijn voorbeelden van Vlaamse belastingen ingevoerd op basis van deze bevoegdheid. De regionale autonomie wordt echter sterk beperkt door een clausule in hetzelfde grondwetsartikel waardoor de federale wetgever de mogelijkheid heeft een deelstaatbelasting a priori te verbieden of een bestaande belasting af te schaffen of te beperken. Deze federale bevoegdheid impliceert een afwijking op het principe van gelijke rechtskracht tussen wetten, decreten en ordonnances aangezien de federale fiscale wet in de praktijk voorrang heeft op de fiscale regelgeving van de deelstaten.

Gewestelijke belastingen. De BFW verleent de gewesten de bevoegdheid een aantal welbepaalde belastingen te heffen. Sinds het Lambermontakkoord zijn er twaalf gewestbelastingen, waarvoor de gewesten in principe volledig bevoegd zijn inzake de heffingsgrondslag, het tarief en de vrijstellingen. De belastbare materie - het feit dat aanleiding heeft tot de belasting - blijft echter een federale bevoegdheid. De gewestbelastingen omvatten de belasting op spelen en weddenschappen, de belasting op automatische ontspanningstoestellen, de openingsbelasting op slijterijen van gegiste dranken, het successierecht, de onroerende voorheffing, het registratierecht (op hypotheek, op onroerend goed en op schenkingen), het kijk- en luistergeld en de verkeersgerelateerde heffingen (verkeersbelasting, de belasting op inverkeerstelling en het eurovignet).

Samengevoegde belasting. Een samengevoegde belasting is een federale belasting die op uniforme wijze over gans België wordt geheven en waarvan een specifiek gedeelte van de opbrengst aan de gewesten toekomt, zoals bepaald in de BFW. De personenbelasting is de enige samengevoegde belasting. De gewesten kunnen opcentiemen, kortingen, vermeerderingen en verminderingen toestaan tot momenteel maximaal 6,75% van de in het gewest gelokaliseerde opbrengst van de personenbelasting,

echter zonder de progressiviteit te verminderen en met uitsluiting van 'deloyale fiscale concurrentie'. De graduele invoering van een forfaitaire belastingvermindering (of jobkorting) vanaf aanslagjaar 2008 in Vlaanderen is een toepassing van deze gewestelijke bevoegdheid.

Gedeelde belasting. Een gedeelde belasting wordt uniform over het ganse land geheven en de opbrengst ervan wordt gedeeltelijk aan de gemeenschappen toegewezen. In tegenstelling tot de samengevoegde belastingen, hebben de gemeenschappen echter geen enkele bevoegdheid over de gedeelde belastingen. De personenbelasting en de BTW zijn gedeelde belastingen.

De verdeling van de samengevoegde en gedeelde belastingen wordt geregeld in de BFW. In principe worden deze fiscale opbrengsten verdeeld volgens de gewestelijke lokalisatie van de personenbelasting. De talloze afwijkingen, uitzonderingen en de aanzienlijke aanpassingen bij de verschillende staatsvormingen, maken het financieringsmechanisme bijzonder complex ondanks het eenvoudige uitgangspunt. Lambermont legde de huidige financieringsregeling vast. De voor de gewesten bestemde middelen worden jaarlijks geïndexeerd, gedeeltelijk aangepast aan de economische groei en gecorrigeerd ter compensatie voor de gewestbelastingen. Voor de gemeenschappen bestaan er twee soorten dotaties. De oorspronkelijke BTW-dotatie, of de toewijzing van de gedeelde belasting, gebeurt nog steeds verdeeld volgens de dubieuze sleutel van de leerlingcijfers. Bij het Lambermontakkoord werd een herfinanciering van de gemeenschappen overeengekomen, door nieuwe middelen toe te kennen. Deze Lambermontdotatie stijgt jaarlijks tussen 2002 en 2011, wordt geïndexeerd en vanaf 2007 grotendeels aan de economische groei aangepast. De verdeling gebeurt volgens het leerlingencriterium en de lokalisatie van de personenbelasting. Het gewicht van deze tweede sleutel wordt steeds hoger en vanaf 2012 moeten de extra Lambermontmiddelen volledig volgens het lokalisatiecriterium verdeeld worden.

Solidariteit via de BFW

De BFW voorziet tenslotte in een opvangnet voor de fiscaal zwakkere deelregio('s). Een gewest waarvan de gemiddelde opbrengst van de personenbelasting onder het rijksgemiddelde ligt, heeft recht op een solidariteitstussenkomst. De tussenkomst wordt berekend per procentpunt afwijking ten opzichte van het gemiddelde, houdt rekening met het aantal inwoners en wordt jaarlijks geïndexeerd. In 2006 ontvingen Wallonië en Brussel respectievelijk 879 en 164 miljoen euro als solidariteitsbijdrage. Deze steunmaatregel is echter verre van doeltreffend. Hogere belastinginkomsten tengevolge van regionale maatregelen ter stimulering van de economische groei vloeien voornamelijk naar de federale kas. De potentiële meeropbrengsten voor de gewesten volstaan niet om het verlies van middelen door een lagere dotatie te compenseren. Daarenboven leidt het solidariteitsmechanisme tot een pervers effect: na correctie komt Wallonië nagenoeg op het rijksgemiddelde inzake de opbrengst van de personenbelasting en steekt Vlaanderen voorbij, terwijl Brussel zijn bestaande voorsprong tengevolge relatief hoge ontvangsten in de gewestbelastingen verder ziet stijgen.

Fiscale autonomie in internationale context

Voor het begrotingsjaar 2007 bedragen de totale middelen van de Vlaamse begroting 21,6 miljard euro. De eigen belastingen zijn goed voor nagenoeg 4,3 miljard of bijna 20% van de inkomsten. Het leeuwendeel van de middelen (78%) zijn federale overdrachten: 16,1 miljard euro aan gedeelde en samengevoegde belastingen en 800 miljoen euro aan specifieke dotaties. Het saldo, goed 460 miljoen of ongeveer 2%, omvat de niet-fiscale inkomsten.

Met amper 20% aan eigen belastingen, ligt de fiscale Vlaamse autonomie bijna de helft onder het Oeso-gemiddelde van 38%. De algemene federale dotaties (de samengevoegde en gedeelde belastingen) daarentegen, goed voor ongeveer 75% van de Vlaamse inkomsten, liggen nagenoeg vier keer hoger dan gemiddeld in de Oeso-landen. Met nog geen 4% zijn de specifieke federale dotaties dan weer vijf maal kleiner dan gangbaar in de dertig lidstaten van de Oeso.

Niet alleen ten opzichte van de Oeso is de fiscale autonomie van de Belgische deelstaten bijzonder mager. Dit is eveneens het geval in vergelijking met andere Europese landen die in meer of mindere mate een federale structuur hebben. In België bedraagt het aandeel van de inkomsten van de deelstaten slechts 9% van de totale inkomsten van de gezamenlijke overheden. In Duitsland en Spanje zijn de deelstaten goed voor bijna 24% van de volledige overheidsinkomsten. In Zwitserland, dat een confederale structuur nog het best benadert, speelt het subsidiariteitsbeginsel een grote rol: de kantons zijn er goed voor ongeveer 43% van de totale inkomsten tegen een federaal aandeel van 47%. Het Alpenland is trouwens het enige Europees land waar de inkomsten van de verschillende overheidsniveaus nagenoeg samenvallen met hun respectieve uitgaven, zodat verticale transfers - tussen verschillende hiërarchische overheidsniveaus - tot een minimum beperkt worden. Binnen België is dit duidelijk niet het geval; tegen een inkomstaandeel van 9% voor de deelstaten staat een regionaal aandeel van 23% in de gezamenlijke overheidsuitgaven. Het niet door eigen inkomsten gedekte saldo wordt gefinancierd met overdrachten vanuit het federale niveau, wat in België een belangrijke verticale geldstroom impliceert die aanzienlijk hoger is dan in andere (Europese) staten.

Elk federaal land heeft wel één of ander correctiemechanisme om de horizontale verdeling tussen de deelgebieden te corrigeren tengevolge van verschillen in fiscale capaciteit. Ook hier blijkt België een buitenbeentje te zijn. De Vlaams-Waalse problematiek is in principe goed te vergelijken met de Duitse West-Oost-solidariteit. Toch zijn er belangrijke verschillen tussen de nationale solidariteitstussenkomst en de *Finanzausgleich*. Net zoals het Belgisch systeem gaat het Duitse uit van het lokalisatiebeginsel en is het behoorlijk ingewikkeld. Eventuele correcties houden verband met de inwonersaantallen en hangen niet af van subjectieve criteria zoals het aantal leerlingen. Dit leidt uiteraard tot een eerlijkere verticale verdeling van de middelen. De solidariteit tussen de *Länder* onderling is daarenboven begrensd,

zowel in hoofde van betalende deelstaten als van ontvangende. Een premiestelsel stimuleert de regio's om beter te presteren en slechte regionale budgettaire prestaties worden slechts onder strenge saneringsvoorwaarden gecompenseerd door de federale Bondstaat. De steun aan de armere *Länder* - voornamelijk de ex-DDR - is wettelijk bepaald, zowel in tijd als in absolute bedragen. De betreffende dotaties zijn daarenboven degressief ter stimulering van de eigen verantwoordelijkheden.

De inter-Duitse solidariteit staat in schril contrast met het Belgische mechanisme waar geen stimulansen voorzien zijn voor de verantwoordelijke regio('s), budgettair wanbeheer niet kan gesanctioneerd worden en de geldstromen niet geplafonneerd zijn. De jaarlijks oplopende aanvullende Lambermontmiddelen verhogen bovendien enkel de afhankelijkheid van het federale niveau.

Meer autonomie in afwachting van de onafhankelijkheid

Elke staatshervorming moet minstens stappen bevatten die de onvermijdelijke Vlaamse onafhankelijkheid dichterbij brengen. Uiteraard geldt dit niet in het minst voor de fiscaliteit, een noodzakelijk instrument om een volwaardig en volledig soeverein Vlaams sociaal-economisch beleid te kunnen voeren.

De bestaande gewestelijke fiscale bevoegdheden moeten uitgebreid worden, terwijl de resterende federale beperkingen van deze autonomie zo snel mogelijk verdwijnen. De verticale verdeling zal enkel nog via objectieve sleutels, met het lokalisatieprincipe als uitgangspunt, mogen gebeuren. Intergewestelijke solidariteit is geen taboe, maar moet omgezet worden in een in de tijd beperkt resultaatsverbintenis gebaseerd op duidelijke en heldere criteria.

Samen met de overdracht van federale bevoegdheden moeten de gedeelde en samengevoegde belastingen gradueel stijgen. Deze fiscale middelen kunnen aan de gemeenschappen worden toegewezen die op hun beurt instaan voor de financiering van Brussel. De verdeling kan ook via de gewesten verlopen. In dit laatste geval zullen duidelijke en bindende afspraken nodig zijn over de effectieve plaats van de belasting van bedrijven en van pendelaars. Door de bedrijfswinst niet langer te belasten op de plaats van de maatschappelijke zetel, maar te lokaliseren op de plaats van de productie, investeringen en de tewerkstelling, kan de vennootschapsbelasting eenvoudig over de gewesten verdeeld worden zonder aanleiding te geven tot een fiscale delocalisatie.

Deze tekst is een samenvatting van de discussietekst 'Fiscale Autonomie', in het kader van de evaluatiedag 'Volk, word Staat' van de Vlaams Belang Studiedienst (20 november 2007). Deze tekst is te verkrijgen, gedrukt of in pdf-formaat, via de Studiedienst of op deze webstek: www.gerolfannemans.org.

Het Generatiepact faalt

De toenemende vergrijzing samen met het systeem van repartitie (de huidige actieve bevolking betaalt de pensioenen van de huidige oudere bevolking) maakt van het behoud van het pensioenstelsel een grote uitdaging. En dat tegen de achtergrond van een gapende kloof tussen het loon tijdens de actieve periode en het pensioenbedrag. Zowat 60% van de gepensioneerden moeten rondkomen met minder dan 1.000 euro per maand.

Op de Top van Lissabon in maart 2000 werd deze problematiek door de toenmalige 15 lidstaten van de EU tegen het licht gehouden. Dat resulteerde in twee kerndoelstellingen inzake tewerkstelling. Enerzijds moeten de lidstaten de totale tewerkstellingsgraad (verhouding van het aantal werkenden tot de bevolking op arbeidsleeftijd) tegen 2010 optrekken tot 70%. Daarenboven moet van de bevolking tussen 55 en 64 jaar minimaal 50% aan het werk zijn. Een ambitieuze opdracht, zeker wanneer men de Belgische arbeidsmarkt in ogenschouw neemt.

Het Generatiepact van Verhofstadt II vormt het Belgisch antwoord op deze uitdaging. Het pact stelt vier doelstellingen voorop: (i) het vroegtijdig uittreden uit de arbeidsmarkt ontmoedigen, (ii) de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt bevorderen, (iii) evolueren naar een loopbaanbenadering en (iv) de reglementering inzake toegelaten arbeid versoepelen. Niettegenstaande het Generatiepact van vrij recente datum is, mag dit geen argument zijn om de afwezigheid van een fundamentele ommekeer te verantwoorden. Bovendien was het zogenaamde activeringsbeleid reeds bij het aantreden van de paars-groene regering, nu 8 jaar terug, een beleidsthema. De huidige arbeidsmarktsituatie toont echter aan dat we vooral ter plaats blijven trappelen.

Hoewel de wettelijke pensioenleeftijd momenteel is vastgesteld op 65 jaar voor mannen en op 63 voor vrouwen, ligt de gemiddelde leeftijd waarop men de arbeidsmarkt verlaat fors lager (voor mannen bedraagt dat 55,5 jaar en voor vrouwen 53,4). Het is dan ook niet verwonderlijk dat bij de 55- tot 64-jarigen nog slechts 32% actief is, ver onder de beoogde 50%-norm. Het Belgisch cijfer ligt trouwens fors onder het EU-gemiddelde, dat met ruim 44% actieve ouderen goed op weg is om de doelstelling te halen. Ondanks de slechte prestatie, vormt het brugpensioen nog steeds het uitverkoren middel om de sociale onrust bij herstructureringen te bekoelen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de RVA in oktober 113.622 voltijdse bruggepensioneerden telde, een toename met 1.458 op jaarbasis.

Ook de totale tewerkstellingsgraad, dus voor de 15- tot 54-jarigen, loopt ver achter op schema. In 2006 bedroeg de ratio in België slechts 61%. Met 65% zit Vlaanderen op het Europees gemiddelde, terwijl Wallonië (56%), maar vooral Brussel (53,5%) slecht scoren. Het heeft natuurlijk geen zin te proberen

om de activiteitsgraad op te trekken, zolang men er niet in slaagt het financiële gevolg van de beslissing al dan niet te werken substantieel te vergroten. Dat vereist onder meer dat werknemers netto meer moeten overhouden. De loonwig (het verschil tussen de totale loonkost en het nettoloon) blijft op een uitermate hoog niveau. België blijft met een overheidsbeslag tot 55,4% in 2006 de absolute koploper onder de Oeso-landen. Ook de Europese commissie stelt in haar meest recente voortgangsrapport over de Lissabonstrategie (december 2007) dat België dringend werk moet maken van de afbouw van de parafiscale druk.

De jongerenwerkloosheid (min-25-jarigen) blijft dan weer steken op een hoge 18,5%. Een neerwaartse trend is er zeker niet vast te stellen. Het gebrek aan werkervaring speelt daarbij een doorslaggevend oorzaak. Bovendien worden jongeren steeds meer aangenomen met een tijdelijk contract of via uitzendarbeid zodat ze ook vaker opnieuw in de werkloosheid terechtkomen. De instroom van jongeren kent vooral in Wallonië en Brussel een dramatische verloop. De jeugdwerkloosheid bedraagt er respectievelijk 31 en 35%, tegenover een eerder beperkte 12,5% in Vlaanderen. Met allerhande initiatieven, gaande van invoegbedrijven tot buurt- en nabijheidsdiensten, wordt getracht om laaggeschoolden te activeren. Blijft echter de vraag in hoeverre de jobcreatie via de sociale economie wel een voldoende duurzaam karakter heeft. Vaak worden projecten op touw gezet waarbij een rendabele exploitatie van ondergeschikt belang is. De overheden moeten dan ook systematisch de tekorten bijpassen. De federale regering financiert bijvoorbeeld voor elke dienstencheque het verschil tussen de aankooprij (€6,70) en de terugbetalingswaarde (€20).

Een financiële audit van de consultant *PricewaterhouseCoopers*, in opdracht van de FOD WASO of Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, toont aan dat zelfs na de forse tegemoetkoming van de federale overheid ruim 20% van de dienstencheque-ondernemingen verlieslatend is.

Er zijn dringend meer ingrijpende en structurele maatregelen nodig. Onder de bevolking is er een toenemend besef annex ongerustheid. Uit een rapport van de studiedienst van de Vlaamse Regering blijkt dat in de leeftijdsklasse 55-64 jaar maar liefst vier op tien zich zorgen maakt over de uitbetaling van de toekomstige pensioenen.

De tijd van een louter intellectuele denkoefening is voorbij. Om de toekomstige pensioenen betaalbaar te houden, moet het aantal actieven omhoog en dan vooral bij de jongeren en ouderen. De sociale economie is geen duurzame oplossing. Er zullen dan ook andere, op de private markt gerichte maatregelen nodig zijn om meer mensen langer aan het werk te houden. Enkel een mix van fiscale, sociale en economische stimulansen kan een antwoord bieden.